

**Recenzja w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki
dla dr Tomasza Jędrzejko
prowadzonym w Instytucie Sztuki Wydziału Artystycznego w Cieszynie
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach**

Recenzja została przygotowana w związku z powołaniem mojej osoby w skład komisji habilitacyjnej przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów wyznaczonej do przeprowadzania postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego panu dr Tomaszowi Jędrzejko oraz powierzeniem mi funkcji recenzenta przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów w postępowaniu habilitacyjnym wszczętym przez Radę Instytutu Sztuki Wydziału Artystycznego w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Postępowanie prowadzone jest w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Podstawę prawną stanowi ustawa z dn. 14 marca 2003r. z późniejszymi zmianami o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

1. Posiadane dyplomy oraz dorobek dydaktyczny i organizacyjny.

Dr Tomasz Jędrzejko w 2005 roku obronił dyplom na Wydziale Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Wł. Strzemińskiego w Łodzi. Promotorem jego pracy dyplomowej był prof. Stanisław Łabędzki. W 2011 roku na podstawie rozprawy *Przejawy myśli konstruktywistycznej w polskiej grafice współczesnej*, której promotorem był prof. Eugeniusz Deleka uzyskał tytuł doktora sztuki w Instytucie Sztuki w Cieszynie, na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Śląskiego.

Historia zatrudnienia dr Jędrzejki to przede wszystkim wieloletnia, trwająca od 2008 roku do dziś praca w Instytucie Sztuki w Cieszynie, na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Śląskiego. Od 2011 roku na stanowisku adiunkta, wcześniej asystenta w katedrze, a później Zakładzie Projektowania Graficznego. Ponadto od 2012 habilitant pracuje w pełnym wymiarze godzin na Wydziale Architektury, Budownictwa i Sztuk Stosowanych w Wyższej Szkole Technicznej w Katowicach, a od 2018 roku w niepełnym wymiarze godzin w Wyższej Szkole Technologii Informatycznych również w Katowicach. Warto również dodać, że przez pierwsze trzy lata tuż po studiach (2005-2008) Tomasz Jędrzejko pracował jako asystent w pracowni malarstwa prowadzonej przez prof. Ryszarda Hungera na Łódzkiej Akademii Sztuk Pięknych na Wydziale Grafiki i Malarstwa, a wcześniej przez dwa lata pełnił funkcje laboranta.

Dorobek organizacyjny habilitanta obejmuje m.in. funkcję zastępcy dyrektora macierzystego Instytutu Sztuki w latach 2016-2017 oraz wieloletnią (od 2010) pracę kuratora Galerii Uniwersyteckiej Instytutu Sztuki na tym samym wydziale.

Dorobek dydaktyczny po doktoracie obejmuje przede wszystkim opiekę promotorską nad 25 pracami magisterskimi i 8 licencjatami, co w realiach kształcenia artystycznego świadczy o bardzo intensywnej pracy ze studentami. Tematyka zajęć prowadzonych ze studentami obejmuje przede wszystkim grafikę wydawniczą oraz projektowanie opakowań i elementów wystawienniczych. Tę część dorobku należy ocenić pozytywnie.

2. Ocena dorobku artystycznego

Od czasu uzyskania doktoratu Tomasz Jędrzejko aktywnie wystawiał swoje prace, o czym świadczy przygotowanie w okresie 2012-2018: 13 wystaw indywidualnych. W tej liczbie 5 wystaw to prezentacje w galeriach akademickich, dwie wystawy poza granicami kraju oraz 5 w galeriach takich jak *Galeria Bielska BWA* w Bielsku-Białej czy *Galeria OFF Piotrkowska* w Łodzi. Ponadto w dokumentacji przewodowej wskazanych jest udział w 90 wystawach zbiorowych. Ta liczba nie powinna dziwić jeśli weźmiemy pod uwagę specyfikę grafiki i dedykowanego jej obiegu wystawienniczego, jest dowodem regularnej aktywności twórczej habilitanta. Wśród wystaw zbiorowych warto wspomnieć udział w m.in. Salonie Plakatu Polskiego w Muzeum Plakatu w Wilanowie (2013), Biennale Plakatu Polskiego w Katowicach (2011, 2015, 2018) czy Tokyo International Mini-Print Triennale (2018).

Prace dr Tomasza Jędrzejko znajdują się w kolekcjach Tama Art University w Tokio, Galerii Bielskiej BWA, Kolekcji Sztuki Geometrycznej Galerii El w Elblągu, Miejskiej Galerii Sztuki w Łodzi i Muzeum Plakatu w Wilanowie.

W przekazanej dokumentacji znajduje się zestaw projektów plakatów, grafik i obiektów graficznych oraz malarstwa. Tomasz Jędrzejko w okresie od 2011 zrealizował 15 projektów plakatów oraz 10 projektów książek i katalogów.

Plakaty przygotowywane w ramach pracy w Galerii Uniwersyteckiej to bardzo konsekwentny zapis wieloletniej pracy projektowej, gdzie rozwijany jest bardzo formalny kompozycyjnie warsztat. Jest to o tyle ciekawe, że to podejście jest bardzo widoczne w projektach plakatów, natomiast w przypadku projektów książek mamy do czynienia z szerszym spektrum środków, choć też bardzo oszczędnie używanych. Moje zainteresowanie zwróciły obiekty graficzne, które – choć są bardzo ryzykowną formą – regularnie pojawiają się w twórczości wielu grafików. W obu częściach realizacji *WAGA&CZAS* obecne jest bardzo sprawne nawiązanie do historycznej już estetyki rzeźby kinetycznej.

Z kolei w realizacjach z cyklu *Obiekty epitafijne* artysta pracując na walorze rastra z dużym wyczuciem operuje kompozycją i konstruuje relacje przestrzenne. W realizacjach malarskich przepracowuje tematy właściwe dla grafiki, przenosząc je w obszar innego

medium, co jest zabiegiem intrygującym i ciekawym. Takie podejście jest widoczne m.in. w liczącym dziesięć prac cyklu *Metafizyka pejzażu* z 2013 roku. W innej pracy malarskiej *Układ wertykalny/układ diagonalny* mamy niejako do czynienia z kontynuacją wspomnianego wcześniej cyklu *WAGA&CZAS*, co oczywiście w żaden sposób nie osłabia tej realizacji.

3. Ocena osiągnięcia habilitacyjnego

Jako osiągnięcie artystyczne w rozumieniu rygorów postępowania habilitacyjnego dr Tomasz Jędrzejko wskazał cykl *Sacrum?*. Składa się na niego 14 grafik wykonanych w technice druku cyfrowego oraz serigrafii z lat 2015-18. Tytułowe sacrum nie jest jednak rozumiane w sposób religijny, ale bardziej jako droga do samodoskonalenia, osobistej doskonałości. W tekście autoreferatu znajduje się wiele odniesień do Abrahama Masłowa, twórcy psychologii humanistycznej, gdyż – jak przytacza autor – osoby dążące do samorealizacji doświadczają tzw. przeżyć szczytowych, które są bardzo pokrewne doświadczaniu sacrum religijnego. To dość enigmatyczny sposób wskazania na zjawisko bardzo dobrze opisane m.in. przed badaczy psychologii twórczości, gdzie obszernie badany jest fenomen transgresji poznawczych. Wiele rozważań jest poświęconych rytuałom przejścia, drugich narodzin, do których droga wiedzie przez ekstremalne doświadczenia. Podobnie często rzecz wygląda z rytuałami inicjacyjnymi; doświadczenie fizycznej bliskości śmierci daje możliwość narodzenia się na nowo w dojrzałej, lepszej formie. Jest to bardzo bliskie ekstremalnemu wysiłkowi, jaki towarzyszy wielu sportowcom.

Rozumiem jednak, że intencją autora było wskazanie na wspólny fragment doświadczeń towarzyszących uprawianiu sportu oraz sztuki, co samo w sobie jest bardzo ciekawe. Jak czytamy w tekście, Tomasz Jędrzejko od zawsze był zafascynowany sportem, szczególnie kolarstwem; zainteresowanie sztuką pojawiło się w jego życiu później i kiedy przyszedł moment, w którym miał zdecydować o swoich dalszych losach zawodowych, postawił na sztukę. Nie zrezygnował jednak z czynnego uprawiania bardzo forsownych dyscyplin sportowych, co stało się punktem wyjścia do realizacji opisywanego cyklu.

Nie jest to – jak wiemy – postawa odosobniona, gdyż sport pojawia się w sztuce regularnie: należy tu wspomnieć prace Zuzanny Janin *Walka* (2001), *Ti tabu dibu daj* (2007) Rafała Jakubowicza, *Siłownie* (2012) Łukasza Skąpskiego czy praca Douglasa Gordona i Philippa Parreno *Zidane a 21st Century Portrait* oraz wystawy *Doping*, prezentowanej w Galerii Piekry w Poznaniu (2008), *Sport w sztuce* w krakowskim MOCAK-u (2012) czy *Żużel w sztuce* prezentowany Miejskim Ośrodkiem Sztuki w Gorzowie Wielkopolskim (2017) i wiele innych. Zwykle jednak daje się wyczuć, że artyści z dużą rezerwą podchodzą do tej aktywności czerpiąc wiele z faktu, że sport uprawiają jednak na co dzień nie oni sami. Tomasz Jędrzejko podejmuje temat zdecydowanie od środka, opierając się na swoich wieloletnich doświadczeniach czynnego maratończyka.

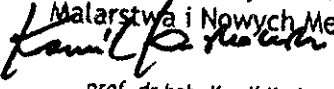
Zamysł formalny cyklu to konfrontacja dwu płaszczyzn: egzystencjalnych doznań, związanych z bardzo dużym wysiłkiem fizycznym oraz zmienności parametrów biometrycznych. Jakkolwiek nie oceniać samego konceptu stojącego za realizacją, jego materialnym efektem jest bardzo spójny, świetny warsztatowo cykl grafik, które razem tworzą wciągającą narrację. Cykl powstaje na przestrzeni lat 2015-18. Pierwsza jego część zawiera realizacje będące abstrakcyjnym przetworzeniem doświadczeń fizycznych oraz subiektywnej percepcji krajobrazu: *Waga 1D*, *Waga2D*, *Waga3D* (2017) oraz *Waga* (2016), wykonanych w technice druku cyfrowego w wymiarach 100x143 cm i 50x200 cm. Kolejny fragment stanowią czarno-białe sitodruki w wymiarze 50x50 cm, ponumerowane rzymskimi cyframi od I do IV, a centralny punkt to monumentalna (100x500) realizacja sitodrukowa *Kolarz*, składająca się z 7 elementów. Ostatnią częścią cyklu są serigrafie zatytułowane *Pejzaż metafizyczny 1-5* w wymiarze 100x70 cm. Dokumentacja zawiera również zdjęcia obrazujące aranżację wystawy w przestrzeni galerii XS w Kielcach, co daje pewne wyobrażenie o ekspozycji całości. Poprzez wykorzystanie szeregu zabiegów formalnych oraz dzięki bardzo dużej koncentracji autora na aspektach kompozycyjnych należy zdecydowanie uznać, że deklarowane przez niego zamierzenia zostały spełnione.

Całość cyklu *Sacrum?* należy ocenić jako dobrze przemyślaną i bardzo dobrze przeprowadzoną realizację, będącą opracowaniem dość oryginalnego na polu sztuki zagadnienia.

4. Konkluzja

Po zapoznaniu się z autoreferatem, pełną dokumentacją dorobku artystycznego, dydaktycznego i organizacyjnego oraz wskazanym jako praca habilitacyjna dziełem autorstwa dra Tomasza Jędrzejko stwierdzam, że przedstawiona praca spełnia wymagania art. 16 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytułach oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, ale przede wszystkim stanowi znaczący wkład w rozwój wskazanej dyscypliny.

W związku z powyższym wnioskuję do Instytutu Sztuki Wydziału Artystycznego w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach o nadanie dr. Tomaszowi Jędrzejko stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Dziekan Wydziału
Malarstwa i Nowych Mediów

prof. dr hab. Kamil Kuskowski

prof. dr hab. Kamil Kuskowski